

Pr Signe Riisalo
Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Teie 31.03.2024 nr 1.2-2/33-1

Meie 02.05.2024 nr 1-11/24/3906

Toimetulekutoetuse regulatsiooni kaasajastamise
väljatöötamise kavatsuse kohta arvamuse avaldamine

Austatud sotsiaalkaitseminister

Täname Teid võimaluse eest anda aramus seoses toimetulekutoetuse regulatsiooni kaasajastamise väljatöötamise kavatsusega (edaspidi VTK).

Kuigi käesolev VTK keskendub eelkõige toimetulekutoetuse taotlemise protsessile ja taotlejate võrdsele kohtlemisele, soovime juhtida tähelepanu toimetulekutoetuse määramise ja maksmise tingimustele.

1. Sotsiaalhoolekande seaduse § 134 lg 4 reguleerib muuhulgas kohalike omavalitsuse võimalust jätta toimetulekutoetus maksmata või vähendada toimetulekutoetuse summat (*nõ aktiivsushõuded*), kus toetuse vähendamine ja selle maksmisest keeldumine on tugevalt seotud töötukassa poolt koostatava tegevuskavaga ning selles seatud kokkulepete täitmisega. Samas ei ole aktiivsushõuded seotud nõudega, et toimetulekutoetuse taotlejale koostatakse ja ta peaks täitma kokkulepitud tegevusi juhtumiplaanis. Üldjuhul on korduvalt toimetulekutoetust saavatel inimestel probleeme (sõltuvus, sotsiaalsed probleemid, eluase, terviseprobleemid, muutusteks elukorralduses motivatsiooni puudumine jne), mis vajavad lahendamist enne, kui ta on valmis tööd otsima ja/või töötukassa pakutavaid teenuseid kasutama.

Tööotsing ja sotsiaalsete küsimuste lahendamine võivad toimuda ka paralleelselt, kuid arvestades sihtgrupi vajaduste kompleksust, ei saa olla toimetulekutoetuse maksmise või vähendamise aluseks ainult töötukassa poolt koostatud tegevuskava ilma juhtumiplaanita. Siinkohal on oluline KOV ja töötukassa koostöö, mille raames KOV annab kliendi kohta töötukassale teavet ning tehakse võrgustikutööd inimese toetamiseks. Kui esmasel probleemid jäävad KOV tasandil lahendamata, ei suuda inimene tööd otsida ega töötukassas arvelolekuga seonduvaid kohustusi täita ning seetõttu kujunevad suurest osast arvele tulnud toimetulekutoetuse saajatest pikaajalised töötud, keda töötukassa ei suuda läbi tööturuteenuste aidata.

Antud probleemile viitab ka Riigikontrolli auditi ([Toimetulekutoetuse kui riikliku sotsiaalabi korraldus](#)) punkt 42 ning 2022. aastal Praxis poolt läbi viidud uuring ([Toimetulekutoetuse ja võlgnevuse mõju sotsiaal-majanduslikule toimetulekule ning tööturuaktiivsusele \(praxis.ee\)](#)).

Ettepanek: Jätta edaspidi sotsiaalhoolekande seadusest (edaspidi SHS) välja § 134 lõige 4 punkti 3, mis ütleb, et kohaliku omavalitsuse üksus võib jätta toimetulekutoetuse määramata või vähendada määratavat toimetulekutoetuse summat, kui toetuse taotleja või toetust taotleva perekonna liige on töövõimeline tööealine isik, kes ei tööta ja on Eesti Töötukassas töötuna arvele võetud, kuid on mõjuva põhjuseta jätnud tegevuskava täitmata või keeldunud talle pakutud sobivast tööst.

2. Juhime tähelepanu, et SHS § 134 lõige 4 punktis 2 on kasutusel mõiste „tööotsija“. 2024. aastast, tööturumeetmete seaduse (edaspidi TöMS) jõustumisel, kasutame mõistet „muu isik“, kes on TöMSi kohaselt inimene, kes ei tööta ega ole töötuna töötukassas arvel ja pöördub töötukassa poole tööturumeetme saamiseks. Muu isiku puhul ei kaasne alati kohustust käia kokkulepitud ajal nõustamisel või täita tegevuskava. Muu isik võib kasutada töötukassa töövahendusteenust, karjäärinõustamist vm, ilma, et oleks koostatud tegevuskava ja seatud kohustusi.

Ettepanek: Muuta SHS § 134 lõige 4 punkti 2 sõnastust ning jätta välja „tööotsija“ ja kasutada edaspidi ainult mõistet „töötuna arvele võetud“.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Meelis Paavel
juhatuse esimees

Sirlis Sõmer-Kull, Sirlis.Somer-Kull@tootukassa.ee
Ulvi Mölder, Ulvi.Molder@tootukassa.ee